№ 38 ԿԻՐԱԿԻ. ՓԵՏՐՎԱՐԻ 22

1909

ՆՐԵՍՈՒՆԵՕԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԿԻՐԱԿԻ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 22 № 38

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրութեան մէջ.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ»
Базарная ул. д. Тамамшева № 16.
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Տելեֆոն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզվով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
Տելեֆոն № 253.

Փետրվարի 23-ին, 24-ին, 25-ին, 26-ին, 27-ին և 28-ին

ՇԱՐՈՒՆԱԿՎԵԼՈՒ Է 6 ՕՐ ԵՒՍ

Մեծ էժան վաճառքը

Գ. Ս. ԴՈՐՈԺՆՕՎԻ

ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ

Սօլօլակսկայա փ., տ. Գուրգէնօվի, տելեֆօն 583.

Որովհետև էժանագին մեծ վաճառքի համար նախասահմանված մեծաքանակ ապրանքները այսչափ կարճ ժամանակամիջոցում հնարաւորութիւն չը կար վաճառելու և բացի դրանից պատահարար գնված ապրանքների մի մասը ճանապարհին ուշացել էր, այդ պատճառով բոլորը՝ ինչ որ մնացել է առանց վաճառվելու և նոր ստացվելիքները վերոյիշեալ օրերի ընթացքում, այսինքն՝

Փետրվարի 23-ին, 24-ին, 25-ին, 26-ին, 27-ին և 28-ին,

Այդ բոլոր ապրանքները վաճառվելու են միևնոյն մինչև այժմ չը լսված էժանագին գներով:

Առաջարկում եմ անձամբ համոզվել. պատուհանների վիտրիններում ցուցադրված են ապրանքների նմուշները, որոնց վրա յիշատակված են գների զարմանալի էժանութիւնը:

ԱՄԵՆ ԲԱՆ ԶԱՐՄԱՆԱԼԻ ԿԵՐՊՈՎ ԷԺԱՆ

Գների աչքեցուցիչ էժանութիւն մահուդեղէն ապրանքների բաժանմունքում.
Գների աչքեցուցիչ էժանութիւն մետաքսէ և մօդային կտորեղէնների բաժանմունքում.
Գների առասպելական էժանութիւն քաթանի և սպիտակեղ. համար կտորեղ. բաժանմունքում.

Գների աչքեցուցիչ էժանութիւն կանացի պատրաստի հագուստեղէնի բաժանմունքում.
Գների չը լսված էժանութիւն տրիկօտաժ գործուածքների և գուլպաների բաժանմունքում.
Գների աչքեցուցիչ էժանութիւն բրդէ կտորեղէնների բաժանմունքում.

Գների չը լսված էժանութիւն ամարային բամբակէ գունաւոր չթեղէնների բաժանմունքում.
Գների աչքեցուցիչ էժանութիւն սեղանատան սպիտակեղէնի, գունաւոր սփռոցների և ամարային վերմակների բաժանմունքում
Գների աչքեցուցիչ էժանութիւն տղամարդկանց պատրաստի հագուստեղէնի բաժանմունքում.

Գների առասպելական էժանութիւն կահկարասիքի կտորեղէնների բաժանմունքում.
Աչքեցուցիչ էժան են՝ ձմերային վերմակները, տաք թաշկինակները և շալեղէնները.

Էժան վաճառքի օրերը առևտուրը կը շարունակվի առաւօտեան ժամը 9-ից մինչև 2½-ը և 4-ից մինչև 6½-ը երեկոյեան:

P. S. Խանութը խոշոր չափով մեծացված է, այնպէս որ Միրիմանօվի նախկին շինութիւնը կցված է մեր խանութներին:

Մարտի 2-ից վաճառքի կը հանվեն սեզօնի մեծաքանակ նորութիւններ.

155. 1—1

Արգար Ալէքսանդրեանն իր ամուսինով և Միհրան Ալէքսանդրեան Անանեանները խորին կսկիծով յայտնում են իրանց բարեկամներին և ազգականներին իրանց թանգագին հօր՝

Ալէքսանդր Ստեփանեան

ԱՆԱՆԵԱՆԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ փետրվարի 21-ին:

Թաղման մասին կը յայտարարվի առանձին:

ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՐՏԻՍՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՀԼԻՃՈՒՄ

1909 թւի փետրվարի 24-ին, ի նպաստ Մանկական երկու Բարեգործական Ընկերութիւնների Թիֆլիս քաղաքում կը կայանայ

ՊԱՐԵՐԵԿՈՅԹ

Կօնցէրտային բաժանմունքով

Դահլիճը շքեղ կերպով զարդարված կը լինի պարսկական ճաշակով. կը լինեն քեօսկներ շամպանիայով, ծաղիկներ, կօնֆէտտիներ և այլն: Երեկոյթի համար յատուկ հրաւիրված են՝ 1) սազանդարներ. 2) առանձին վրանում կը լինեն հնդկական հռչակաւոր դէրվիշ ֆրէնօլօգ Մ. Ի. ԿԷԱՆ գուշակողի սէանսները, որը գուշակում է թէ անցեալ և թէ ապագայ կեանքը: Նա ինքն ցոյց կը տայ հիպնոտիզմի և մտքերի ներշնչման մի քանի սէանսները: Սկիզբն է երեկոյեան ժամը 9-ին: Տոմսակներն արժէն 2 ր. 10 կ. և ծախվում են. 1) Թիֆլիսի պարսից հիւպատոսի դիւանատանը (Բէբուտօվսկայա 32), 2) Մանկական Բարեգործական Ընկերութեան նախագահ փոխ-գնդապետ պ. Վէքիլօվի մօտ, 3) երեկոյթը կազմող տիկ. Թաղիևվի մօտ (Կրիլօվսկայա, սեփ. տուն), 4) իսկ երեկոյթի օրը դահլիճի մուտքի մօտ: Ֆրակները պարտաւորական չեն: Երեկոյթի կազմողն է պրինցուհի Մելէքսիմա-Խանում տիկ. Թաղիեվը: Երեկոյթի պատասխանատու կարգադրիչն է պարսկական ընդհանուր հիւպատոսի քարտուղար պրինց Նադիր Միրզան: (ու. կ. ե.)

ա. 151. 3--2

ԹԻՖԼԻՍԻ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

եկող հիւանդների համար ամեն օր, Վօկզալնայա 8, տ. Էնֆիաճեանցի: Տելեֆօն 695

Ե. Գ. ՖԷԴՕՐՕՎ ամեն օր, բացի չորեքշաբթի և կիրակի օրերից, 8½-ից մինչև 9½, ներքին հիւանդ.:

Վ. Դ. ԳԱՄԲԱՇԻՁԷ ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, 11—12 ժամը, ներքին և երեխաների:

Բ. Ա. ՊՕՊՕՎԵԱՆ երկուշաբթի, չորեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ 12—1 ժամը, կոկորդի քթի և ականջի:

Գ. Մ. ՄԱԿԱՐԵԱՆ երեքշ. և ուրբաթ օրերը 12—1 ժ., ներքին:

Ա. Ն. ԴԻԱՍԱՄԻՁԷ ամեն օր, 11½-ից մինչև 12½ ժ., սիֆիլիս և կաշուէ հիւանդութիւններ:

Ն. Մ. ՄԵԼԻՔՕՎ ամեն օր, խիրուրգիական և կանանց հ. 1—2 ժամը:

Ի. Դ. ԳՕՄԱՐԹԵԼԻ ամեն օր, ներքին և երեխաների, 2—3 ժամը:

Բ. Ս. ՄՈՒՍԽԷԼՕՎ ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, 2—2½ ժ., աչքի հիւանդ.:

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ

Ա. Գ. ՄԻՐԶՕՅԵԱՆ ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, 6—7 ժ., ներքին և երեխաների:

Ն. Գ. ՉԻՉԻՆԱՁԷ ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, 6—7 ժ., ներքին և երեխաների:

Հիւանդանոցում կատարվում են միկրօսկօպիական, բակտէրիօլօգիական և քիմիական հետազօտութիւններ, նոյնպէս ծաղիկի պատուաստում և ծծմայրերի քննութիւն: Վճար խորհրդի համար 50 կօպէկ:

(օ. մ.) ա. 38. 100—28

«ՅՈՒՇԱՐԱՐԻ» բովանդակութիւնը 4-րդ երեսում:

ՍԵՐԲԻԱՅԻ ՃԳՆԱԺԱՄԸ

II

Մենք ասացինք, որ Սերբիայի փրկութեան համար երկու միջոց և ծրագիր է առաջարկվում:

Առաջին ծրագիրը՝ աւստրիականն է, մշակված Աւստրիայի պետական և քաղաքական գործիչների ձեռքով, ներշնչմամբ պետական առաջին մինիստր Էրենտալի:

Այդ ծրագիրն առաջարկում է կազմել «Բալկանեան Միացեալ-Նահանգներ» անունով մի ֆեդերացիա կամ դաշնակցութիւն, բաղկացած բալկանեան բոլոր քրիստոնեայ պետութիւններից, այն է՝ Սերբիայից, Չերնօգօրիայից, Բօլգարիայից և Ռումինիայից: Պահպանելով իրանց ազգային անկախութիւնը, այդ փոքրիկ պետութիւնները պէտք է միացնեն իրանց երկիրները Հաբսբուրգեան միապետութեան հետ, պետութիւնների դաշնակցութեան ձևով, ունենալով ընդհանուր բանկ, ընդհանուր մաքսային սահմանագիծ և մաքսային սակագին (տարիֆ), ունենալով ազատ գաղթելու և զինւորական կօնվենցիայի իրաւունք: Այդ փոքրիկ պետութիւնները պէտք է կազմեն Աւստրօ-Ունգարիայի հետ մի ահագին տնտեսական շրջան, որ կունենայ միևնոյն ժամանակ և մեծ քաղաքական ու զինւորական ոյժ:

Այդ պետութիւնների յարաբերութիւնը Հաբսբուրգեան միապետութեան հետ նոյնը պէտք է լինի, ինչպէս է այժմ հարաւ-գերմանական պետութիւնների յարաբերութիւնը դէպի Պրուսիան:

Դեռ անցեալ դարի կէսում այդպիսի ծրագիր առաջարկել էր մաճառ յայտնի գործիչ Կօշուտը, որ կամենում էր աւստրիական միապետութեան հակադրել Դունայեան դաշնակցութիւնը:

Ուրեմն առաջարկելով կազմել բալկանեան փոքր պետութիւններից դաշնակցութիւն Աւստրիայի հետ, այնպիսի դաշնակցութիւն, որպիսին կազմում է Գերմանիան՝ գերմանական փոքրիկ պետութիւնների հետ միասին, ծրագիրը յոյս ունի, որ դրանով Սերբիան, Բօլգարիան, Չերնօգօրիան, Ռումինիան կը պահպանեն իրանց ազգային անկախութիւնը և թէ այլևս կլանման կամ նուաճման երկիւղ չեն ունենայ մեծ պետութիւնների կողմից: Միւս կողմից Աւստրիան ևս կը զօրեղանայ, ինչպէս զօրեղացաւ Պրուսիան, կանգնելով գերմանական դաշնակցութեան գլուխ: Ամեն մի փոքր պետութիւն դարձեալ կունենայ, ի հարկէ, իր պարլամենտը, իր ներքին ինքնավարութիւնը և անկախութիւնը, կը պահպանէ իր վեհապետութիւնը, բայց և ամեն մի տէրութեան պետական ծախքերը կը նուազէին, իսկ կուլտուրա տնտեսական օգուտները կը բազմանային:

Երկրորդ ծրագիրը՝ ռուսականն է, այսինքն ռուսական հասարակական շրջաններից և գործիչներից առաջարկված:

Համաձայն այդ ծրագրի պէտք է ստեղծել «Ազատ Բալկանեան Դաշնակցութիւն», բալկանեան բոլոր պետութիւններից, Ռուսաստանի հովանաւորութեան ներքոյ: Այդ պետութիւններից ամեն մէկը դարձեալ պահպանում է իր ինքնուրոյնութիւնը, անկախութիւնը, բայց արտաքին քաղաքականութիւնը, մաքսային վարչութիւնը ընդհանուր է: Այդպիսի մի դաշնակցութիւն զօրեղ կը լինի և կը կարողանայ դիմադրել Աւստրիայի և Գերմանիայի տիրապետական կամ նուաճողական ձգտումներին:

Տարակոյս չը կայ, որ այս ծրագիրները, լինելով առայժմ տեսական և նրանց իրագործումը լինելով հեռաւոր ապագայի գործ, չեն կան այժմ որևէ դարման անել Սերբիայի կրած ճգնաժամին:

Միակ ելքը, փրկութեան միակ ապաւէնը կը լինէր այն, եթէ մեծ պետութիւնները կարողանային համոզել Աւստրիային տալ Բօսնիա-Հերցեգօվինային աւտօնօմիա և կամ այդ երկիրների ազգաբնակութեան իրան թողնել իր բաղդի անօրէնութիւնը:

Ցամենայն դէպս Սերբիային մնում է խոնարհվել, եթէ մեծ պետութիւնները անկարող հանդիսանան պաշտպանել նրա արդար դատը:

Հ. Առաքելեան

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԵՒ ՊԱՏՐԻԱՐՔ

Կ. Պօլիս, 13 փետրվարի

Վեհափառ կաթողիկոսն հայոց, սրբազան Մատթէոս Իզմիրլեան, երէկ թողեց վերջնականապէս պատրիարքական պաշտօնը, և առանձնացաւ Իսկիւտար իր ընտանեկան յարկում, որովհետև կաթողիկոսի Թիւրքահպատակութիւնը դէպի ռուսահպատակութեան անցնելու արտօնիչ իրադէն հաղորդվեց իրան:

Իզմիրլեան սրբազան, իբրև կաթողիկոս հայոց, այլ ևս ռուս կառավարութեան հպատակ լինելով՝ յայտնի իմն է թէ չէր կարող իբրև Թիւրքիայի հայոց պատրիարք շարունակել իր գործառնութիւնները Բ. Դրան հետ:

Երէկ գումարվեց ազգ. վարչութեան խառն ժողովը և, ի նկատի առնելով պատրիարքական աթոռի այս պատճառով թափուր լինելը, անմիջապէս տեղապահ ընտրեց Բրուսայի առաջնորդ Արշարունի Յովհաննէս եպիսկոպոսին:

Նորընտիր տեղապահի վրա կենսագրական տեղեկութիւններ կարելի է երկու խօսքով ամփոփել:

Նկատելի ու գովասանութեան արժանի անցեալ գործունէութիւն մը չէ ունեցած նա, բայց ոևէ այպանելի, խոտելի, եպերելի կեանք ել չէ ունեցել:

Ուսեալ և լեզուագէտ մի եկեղեցական է, խիստ ազգասէր, ջղուտ և երիտասարդ, բայց հարկ է տեսնել նրան գործի գլխում դատելու համար այս յատկութիւնները:

Ջեռնասուն է Իզմիրլեան սրբազանի և օծակից է Դուրեան Եղիշէ սրբազանին:

Տեղապահութեան մէջ եթէ Յովհաննէս սրբազանը կարողանայ փայլել անձնադիր հովւի չքնաղ յատկութիւններով, շատ հաւանական է, որ ընտրվի ինքը նաև պատրիարք:

Եւ պէտք է գիտենալ, թէ Կ. Պօլսի պատրիարքական աթոռը Յովհաննէս անունով շատ պատրիարքներ է ունեցել: Կոլոտ Յովհաննէս պատրիարքը միայն յիշենք, որ քառորդ դարի պատրիարքութեան անմահ անուն է թողել մեր ազգային պատմութեան մէջ: Մաղթում ենք, որ Արշարունի սրբազանն էլ աջողութիւն ունենայ Կոլոտի արժանաւոր անուանակիցն ու յաջորդ լինելու:

Թութակ

ՍԵՐԲԻԱՅԻ ՇՈՒՐՋԸ

Բէլգրադ, 20 փետրվարի

«Պրէսսէ-Բիւրօն» հաղորդում է, որ երէկ, կէսօրից յետոյ, սերբիական կառավարութիւնը ռուսական միսսիային յանձնեց Պետերբուրգի կաբինէտի առաջարկութեան առիթով որոշած պատասխանը: (Հ. Գ.)

Բերլին, 20 փետրվարի

«Կրէյց-Ցայտունգը» խորհուրդ է տալիս մեծ զգուշութեամբ վերաբերվել դէպի սերբիական կառավարութեան ձեռնարկութիւնների մասին ստացվող տեղեկութիւնները, որոնք բղխում են աւստրիական մասնաւոր աղբիւրներից: Լրագրի կարծիքով, այստեղ ըստ երևոյթին ինչ-որ գաղտնի վտանգաւոր խաղ է խաղացվում, որի նպատակն է սուր մերկացնել: Այժմ Աւստրիային մնում է Սերբիայի վերաբերութեամբ մեծ զգուշաւորութիւն երևան հանել, որպէսզի հնարաւոր լինի ուղղակի բանակցութիւնների դիմել: (Հ. Գ.)

Լօնդօն, 20 փետրվարի

«Դէյլի Տելեգրաֆը» գոհունակութիւն

է յայտնում այն առիթով, որ բուլղա- [illegible] Անգլիայի և Ռուսաստանի բարեկամական կապերը «Ռուսաստանը,—ասում է լրագիրը,—կարող է իր յոյսը դնել Անգլիայի վրա [illegible]»: (Հ. Գ.)

—

Բելգրադ, 15 փետրվարի

Այստեղ [illegible] Ռուսաստանի [illegible] Սերբիայի վրա ճնշում գործ դնելու նպատակով:

Աւստրո-Ունգարիան կենտրոնացրել է սերբական սահմանի վրա 200-հազարանոց զօրաբանակ, մինչդեռ Ռուսաստանը ուղարկել մեծ պետութիւններին [illegible] պահանջում է, որպէսզի Սերբիան արձակէ իր 12 հազար պահեստի զինուորներին, դրանով վիրաւորելով Սերբիայի իբրև անկախ և ինքնուրոյն պետութեան արժանապատւութիւնը:

Այստեղ ուղղակի չեն ուզում հաւատալ սերբերի համար սարսափելի այդ լուրին: Եւ եթէ, արդարև, ճշմարիտ այդ լուրը, այն ժամանակ Ռուսաստանը կը կորցնի իր ամբողջ նշանակութիւնը նրանց աչքում:

Ցամենայն դէպս, սերբերը վճռել են մինչև վերջ կռուել, նրանց մէջ չէ լսւում որևէ խօսք զիջումների մասին:

Սերբիան ստեղծված է իր սեփական զաւակների արիւնով, այլ ոչ ռուսների, ինչպէս Բուլղարիան, և պատերազմի արիւնոտ հրդեհը նորից կը վկայէ նրա սէրը դէպի ազատութիւնը: («Р. Сл.»)

—

Լոնդոն, 16 փետրվարի

«Թայմս» լրագրի Բելգրադի թղթակիցը հաղորդում է, որ սերբիական մինիստրին յանձնված ռուսական նօտայի բովանդակութիւնը այստեղ մեծ հիասթափութիւն պատճառեց: Ամբողջ մամուլը միաձայն պահանջում է պատերազմ յայտարարել: Սերբիայում ընդհանուր յուզմունք է տիրում: Ամենքն էլ գերադասում են պատերազմը որևէ զիջումներից. կաբինետի դրութիւնը ծանր է: Ուլտիմատում առաջադրվելու դէպքում պատերազմը անխուսափելի է: («Р. Сл.»)

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

Լոնդոն, 20 փետրվարի

Թագաւորը կէսօրին մեկնեց Պարիզ: (Հ. Գ.)

—

Լոնդոն, 19 փետրվարի

Համայնքների պալատում զինուորական մինիստր Սալտոնը մանրամասն բացատրութիւններ տուեց զինուորական նախահաշւի մասին: Ի միջի այլոց նա ընդգծեց, որ մինիստրութիւնը զբաղված է գնդակացիրների համար նոր տեսակի գնդակներ հնարելու հարցով: Կառավարութիւնը բանակցութիւններ է սկսել աէրօպլանների հնարողների հետ, որովհետև այն կարծիքը կայ, թէ մասնաւոր անհատներ աւելի մեծ դեր են խաղում կատարելագործութեան մէջ, քան զինուորական պաշտօնեաները: Մինիստրը սակայն յոյս ունի, որ աէրօպլանները այնքան էլ շուտով չեն գործադրվի պատերազմի ժամանակ: (Հ. Գ.)

—

Վաշինգտոն, 20 փետրվարի

Երէկ ցերեկով Միացեալ-Նահանգների նորընտիր նախագահ Տաֆտը հանդիսաւորութեամբ ստանձնեց իր պաշտօնը: Նա իր առաջին ճառով մատնանշեց, որ մի շարք բարենորոգումներ են նախագծված երկրի համար: (Հ. Գ.)

—

Զագրէբ, 20 փետրվարի

Պետական դաւաճանութեան գործի քննութեան երրորդ օրն է: Գլխաւոր մեղադրեալ զէմստվային պաշտօնեայ Պրիբիչեվիչին դահլիճ ներս են բերում զինուորները: Պաշտպան Խինկովիչը յայտնում է, որ երէկվայ պաշտօնական օրգանում նիստի արձանագրութիւնը բոլորովին խեղաթիւրել է ճշմարտութիւնը, առանձնապէս պաշտպանների յայտարարութեան նկատմամբ պահանջում է, որ արձանագրութիւնը մինչև տպվելը ներկայացվի պաշտպանին. մատնանշում է, որ դատախազը խախտեց օրէնքը՝ հրատարակելով մեղադրական ակտից 19 հազար օրինակ:

Դատախազը բողոքում է: Նախագահը նկատողութիւն է անում Խինկովիչին՝ դատախազին մեղադրելու համար:

Դատարանը մերժում է արձանագրութեան մէջ մտցնել Խինկովիչի բողոքները: Դատախազը ձեռնարկում է գլխաւոր մեղադրեալի հարցաքննութեան: (Հ. Գ.)

—

Բեռլին, 20 փետրվարի

Կահիրէից հաղորդում են, որ Տանիխոյի հոգևոր դպրոցում սկսվեց ուսանողական դասադուլ: Ձերբակալվեց դրդիչներից մինը: Դպրոցին կից գտնվող մզկիթը փակվեց: (Հ. Գ.)

Պարիզ, 14 փետրվարի

Ֆալիէրը ապրիլի 4-ին Նիցցա պիտի գնայ ներկայ լինելու Գամբէտտայի արձանի բացմանը և ապա ապրիլի 5-ին՝ Մօնակօ: Մօնակօյի իշխանը ուզում է այդ ժամանակ Մօնակօ հրաւիրել նաև Վիլհելմ կայսրին, որտեղ տեսակցութիւն կունենայ Ֆալիէրի հետ: («Рѣчь»)

ԹՈՒՐՔԻԱՅԻ ՇՈՒՐՋԸ

—

Կ. Պօլիս, 20 փետրվարի

Պատգամաւորների պալատի նստաշրջանը կը տևէ մինչև յունիսի 1-ը, սկսած մարտի 1-ից: (Հ. Գ.)

—

Պետերբուրգ, 20 փետրվարի

Ցարսկոյէ-Սելօյում Նորին Մեծութեանը բաղդ ունեցաւ ներկայանալ Թիւրքաց արտաքին գործերի մինիստր Րիֆադ-փաշան: (Հ. Գ.)

—

Կ. Պօլիս, 19 փետրվարի

«Веселая Вдова պիէսայի ներկայացման ժամանակ սերբերը հակաաւստրիական ցոյց արին թատրոնում: Հասարակութիւնը, որ զինված էր թատրոն եկել, աթոռներ նետեց դէպի բեմը և երաժշտական խումբը: Աւստրիական դեսպանութիւնը մտադիր է պահանջել, որպէսզի յանցաւորները պատժի ենթարկվեն:

Զինուորական մինիստրը արգելել է օֆիցէրներին և զինուորական դպրոցների աշակերտներին զբաղվել քաղաքականութեամբ, աշխատակցել թերթերին և խօսել միտինգներում: («Рѣчь»)

—

Օսմանեան Մ. և Ա. կօմիտէն և Հայաստանի յանձնաժողովը.—Ինչպէս յայտնի է, Քեամիլ փաշայի կողմից առաջարկված յանձնաժողովը օսմանեան պարլամենտի կողմից մերժումի հանդիպեց այն հիման վրա, թէ այդ նպատակով անհրաժեշտ է յատուկ օրինագիծ ներկայացնել խորհրդարանին քննութեան և հաստատութեան, այլապէս խորհրդարանը չէ կարող արտօնել պահանջված ծախքի գումարը: Հիլմի փաշայի սադրազամ լինելովը այս յանձնաժողովի խնդիրը ոչ միայն չէ թողնված, այլ աւելի հիմնաւոր կերպով է հրապարակ հանվում: Օսմանեան Մ. և Ա. կօմիտէի օրգան «Շուրայի Իւմմէթ» լրագիրը իր փետրվար 6-ի համարում մի մեծ առաջնորդող յօդուածում խօսելով այդ հարցի մասին հաղորդում է, թէ Հիլմի փաշայի դահլիճը մշակել է արդէն խորհրդարանի պահանջած օրինագիծը, տպել և բաժանել է պատգամաւորներին, և շարունակում է. «Փոքր Ասիայի յայտնի նահանգներում բաւական տարիներից ի վեր սաստիկ անկարգ մի վարչութիւն, մի անիշխանութիւն է տիրում, որ սահմանադրութեան հրատարակումից յետոյ էլ չէ դադարել: Մենք դեռ չունենք բաւականաչափ կարող գաւառապետներ, ինչպէս և նահանգապետներ: Բայց եթէ նոյն իսկ տեղական ընդունակ պաշտօնեաներ էլ ունենանք, այնուամենայնիւ անհրաժեշտ է մի բարեկարգիչ յանձնաժողով ուղարկել մեր այն նահանգները, որոնք երկար տարիներից ի վեր ասպարէզ էին դառել ամենասոսկալի դէպքերի և որոնք դեռ ևս հաստատուն խաղաղութիւն չեն վայելում: Անկասկած է, որ ժողովրդի վրա ահագին ազդեցութիւն կանէ այն բանը, որ ոչ թէ իրանց տեսած և ընտելացած պաշտօնեաները են արդարութեան և բարենորոգումների գործով զբաղվում, այլ անհամեմատ աւելի մեծ իշխանութեան տէր և աւելի ազդեցիկ մի յանձնաժողով, որ միևնոյն ժամանակ իր մէջ կը կենտրոնացնէ երկրի քաղաքական, զինուորական արդարադատութեան, ոստիկանութեան և ռազմական բոլոր շրջանների ղեկավարութիւնը: Միայն թէ պէտք է այնպիսի անձինք մտնեն այս կարևոր յանձնաժողովի մէջ, որոնք իրօք հմուտ լինեն երկրի իրական պահանջներին: Յոյս ունենք, որ կառավարութիւնը մի ժամ առաջ ըստ արժանւոյն և բազմակողմանի քննութեան ենթարկելով այս հարցը՝ սահմանադրութեան համաձայն կարգով կը ներկայացնէ խորհրդարանը և միջոցներ ձեռք կառնէ, որ յանձնաժողովը շուտով ճանապարհ ընկնի և սկսի բարենորոգումները...»: «Շուրայի Իւմմէթն» իր նախորդ համարում յիշեցնում է, որ օսմ. պարլամենտի ստուար մեծամասնութիւնը, այն է 190 պատգամաւոր, «Միութիւն և Առաջադիմութիւն» ընկերութեան անդամ են:

—

Կիլիկիոյ Ս. կաթողիկոսը և Ներքին գործերու մինիստրը.—Պետական խորհուրդին կողմէ տրուած մէկ որոշման հետևանքով Սիսի մէջ սկսած էին կարգ մը վանքապատկան և եկեղեցապատկան կալուածները գրաւել ու յափշտակել: Բայց Կիլիկիոյ ս. կաթողիկոսին գրաւոր գանգատին վրայ, կառավարութիւնը կրկին նկատի առած էր խնդիրը և սակայն դեռ մինչև այժմ ո և է արդիւնք մը տեսնուած չըլլալով, ս. կաթողիկոսը ստիպուեր է հրաժարիլ: Տեղացի ժողովուրդը բողոքի միտինգներ գումարած և հեռագիրներ ուղղած է թէ ազգ. պատրիարքարան և թէ օսմ. խորհրդարանին: («Արևելք»)

—

Հայերը և օսմ. կոմիտէն.—Ծանուցուեցաւ թէ օսմ. կոմիտէն հայ յեղափոխականներուն խոստացեր է Հայաստանի սովեալներուն 300,000 ոսկի բաշխել և քննիչ մարմին մը ղրկել, եթէ Քեամիլ փաշայի դէմ քուէ տան: «Թանին» կը հերքէ այս լուրը և կըսէ, թէ միայն Հայաստանի սովեալներուն ինչպէս կարելի կըլլայ 300,000 ոսկի յատկացնել և թէ այդքան դրամ ուրկէ գտնելու է: «Թանին» կը յայտարարէ, թէ քննիչ մարմնոյն առաքումը արդէն մերժուած չէ և թէ ինչ հարկ կայ այդ խնդիրը հայերուն հաճոյք մը պատճառելու համար եղածի պէս ցոյց տալ: Նոյն մարմինը արդարութիւնը գործելու պիտի երթայ. կառավարութիւնը երբ իր պարտքը կը կատարէ, ինչպէս կարելի է հայոց համար իբրև մասնաւոր շնորհ մը ցոյց տալ: «Թանին» կը յարէ. «Անգործութիւնը ու երջանկութիւնը միթէ ամենուս համար ալ չէ՞: Դեռ երկրին մէջ հայը, թիւրքը, յոյնը և այլն իրարմէ անջատ պիտի նկատենք: Այդ լուրը գրողները եթէ քիչ մը խորհէին, պիտի տեսնէին, թէ անիմաստ բան մըն է»: («Արևելք»)

—

Եպարքոս Հիւսէյին Հիլմի փաշա սա յայտարարութիւնները ըրաւ «Սաբահի» խմբագիրներէն մէկին.

«Մեծ տէրութիւններէն և ոչ մէկը վաւերացուցած է Բուլղարիայի անկախութիւնը: Բուլղարիայի իշխանին Ռուսիա ուղևորելուն առթիւ ռուս կառավարութեան կողմէ անոր նկատմամբ ցոյց տրուելիք համակրութիւնը հիւրասիրութեան մը սրգիւնքը միայն պիտի ըլլայ. անկախութիւնը վաւերացնելու նշանակութիւնը չունի: Անշուշտ մեծ տէրութեանց մօտ մեր քաղաքականութեան կարևորութիւնը խիստ կարևոր է Բուլղարիայէն»:

✦ Կ. Պօլսոյ անգլիական ու ֆրանսական դեսպանատուններէն առնուած տեղեկութեանց նայելով այդ երկու կառավարութիւնները չեն վաւերացուցած Բուլղարիոյ անկախութիւնը. միայն հաւանիր են որ Ռուսիա արքայավայել պատիւներ ընծայէ Ֆէրդինանդի: («Արևելք»)

—

Շառլ Բօսան վռնտուած.—Կ. Պօլսի ֆրանսական հիւպատոսարանին մէկ պաշտօնատարը Ֆրանսայի գաւառական մէկ թերթին մէջ հայերուն և յոյներուն մասին վայրահաջութիւններ ըրած և տեղւոյս դեսպան պ. Կոնսթանի ուշադրութիւնը հրաւիրուած էր այդ առթիւ: «Ստամբուլ» կը ծանուցանէ թէ՝ «Մ. Մարիուս Անգռէ (Շառլ Բօսան), հիւպատոսարանին դիւանադպիր, պաշտօնէ հեռացուցուած է, թէ շատ քիչ օրէն պիտի մեկնի Կ. Պօլսէն, և իր պաշտօնը պարտաւորուեր է յանձնել հիւպատոսարանին մէկ պաշտօնէին, որ առժամապէս պիտի վարէ անոր պաշտօնը»: («Արևելք»)

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

—

Րաշտ, 16 փետրվարի

Թատրօնում տեղի ունեցաւ քաղաքացիների ժողով: Որոշված է քաղաքի պաշտպանութեան համար միլիցիա կազմակերպել: Քաղաքի զանազան մասերում ամրութիւններ են կառուցվում: Թնդանօթները կարգի են բերվում: («Р. Сл.»)

—

Ջուլֆա, 16 փետրվարի

Խոյում դաւադրութիւն է բացվել: Խաները, մօլլաները և սէիդները շահի համախոհների հետ միասին պատրաստվում էին քաղաքից դուրս վռնդել յեղափոխականներին: Կալանաւորութեան ժամանակ դաւադիրներից 5-ը սպանված է: Գրաւված են մօտ 600 հրացաններ: («Р. Сл.»)

—

«Баку» լրագիրը ստացել է հետևեալ հեռագիրները.

Էնզելի.—Պանօվը գեներալի համազգեստով կառավարում է Րաշտ-Մէնջիլ գիծը, վերահսկում է պօստի վրա, կալանաւորեց շահի եղբայր Շաուս-Սալթանէին և արձակեց նրան 6,000 թուման փրկանքով:

Րաշտ.—Յեղափոխականները Թէհրան տանող ճանապարհի վրա բռնել են Րաշտի պահպանողականների պարագլուխ Շարիաթ-Մէդէրի սուրհանդակին, որի մօտ գտել են Շարիաթ-Մէդէրի գաղտնի տեղեկագիրը շահին, որով յայտնում էր մի շարք մահապատիժների ցանկի մասին, որով Րաշտի պահպանողականները պատրաստվում են խեղդել ու յաղթել յեղափոխականներին:

Շարիաթ-Մէդէրին մինչև այժմ հանգիստ էին թողել յեղափոխականներն՝ անվնաս համարելով նրան: Բայց հէնց որ պարզվեց նրա իսկական պատկերը, կօմիտէտը անմիջապէս կալանաւորեց նրան և յանձնեց նահանգապետ սիպէհդար-Ազամին: Ժողովուրդը պահանջում է մահվան պատժի ենթարկել նրան: Կալանաւորը առաջարկում է 30,000 թուման ստանալ և ազատել իրան:

Կօմիտէտը առաջարկել է սիպէհդարին գրաւել Շարիաթ-Մէդէրի ամբողջ ստացուածքը:

Աստարա.—Թալըշին են գնացել սիպէհդարի սուրհանդակները և առաջարկել նրանց միանալ իրանց հետ ու տալ 250 կուողներ՝ Րաշտը շահի զօրքերի յարձակումից պաշտպանելու համար:

Թալըշինի յեղափոխականների պարագլուխները, ժողով գումարելով, ձայների մեծամասնութեամբ անվստահութիւն են յայտնել սիպէհդարին, այդ առաջարկը համարելով Րաշտի յեղափոխական ամբողջ գործը խորտակելու նպատակով պատրաստվող թակարդ:

—

Շահը հեռագրով նախազգուշացրել է Թաւրիզի վրա ուղարկված զօրքերի գլխաւոր հրամանատար Էյն-ուդ-Դօվլէին, որպէսզի նա առանց յաղթելու Սաթթարխանին չը վերադառնայ մայրաքաղաք:

Վերջին ժամանակներս Թէհրանը ամբողջապէս բանտի է նմանում: «Անբարեյուսութեան» համար կալանաւորված բազմաթիւ մարդիկ առանց դատաստանի, պալատականների դրդմամբ, ենթարկվում են զանազան պատիժների ու տանջանքների:

Դրա շնորհիւ դժգոհների թիւը օրէ-օր կրկնապատկվում է և ագիտացիան մայրաքաղաքում մեծ չափեր է ստացել:

Թէհրանի ազգաբնակութեան կողմից մի բազմամարդ պատգամաւորութիւն ներկայացել է ռուսական դեսպանին և խնդրել պաշտպանել իրանց՝ քաղաքում ապստամբութիւն սկսվելու դէպքում: Դեսպանը խոստացել է աջակցել:

Պօլսի պարսկական ազատամիտների կօմիտէտը տեղեկութիւն է ստացել Սպահանից, որ շահի զօրքերը վերջնականապէս պարտութիւն են կրել և յետ նահանջել, թողնելով պատերազմի դաշտում բազմաթիւ սպանվածներ:

Շիրազի գրաւումը սահմանադրականների կողմից մի քանի օրերի խնդիր է:

Այնտեղից նրանք կը գնան Թէհրանի վրա:

—

Թաւրիզ, 28 յունվարի

Այսօր կռիւ չը կայ. եղանակը պայծառ և գարնանային է:

Երկու անգամվայ չը ճանապարհված պօստը այսօր ժամը 10-ին ճանապարհվեց Ջուլֆա:

Երէկ սպասվող Ջուլֆայի պօստը այսօր էլ չը ստացվեց:

Ջուլֆա-Թաւրիզ տելեֆօնի լարը չէ գործում, կտրված է: Ջուլֆայից այսօր հեռագրով (հնդկա-եւրօպական) յայտնում են, որ ռուսաց երէկվայ պօստը անփորձ տեղ է հասել:

Ածուխ բոլորովին չը կայ. վառելափայտի համար շարունակ կտրվում են այգիները:

Հաց առնելու համար ժամերով պիտի փռների առաջ կանգնել: Հացի պատճառով դժգոհների թիւը հետզհետէ աւելանում է և գաղտնի ժողովներ են տեղի ունենում. լրտեսներիս լրջութիւնը և ստուգութեան կարօտութիւնը ստիպում են մանրամասնութեանց մէջ չը մտնել...

Ենթադրվում է, որ միջնաբերդում մի քանի ամսվայ պաշար կայ:

Եթէ սովի մղձաւանջը անէանայ մեր մթնոլորտում, ներկայ ոյժերի կրկնապատիկով անգամ կառավարութիւնը Թաւրիզը ընկճել չէ կարող:

Թաւրիզի փողոցները այնպիսի արհեստական կիրճեր ու լաբիրինթոսներ են ներկայացնում, որ անհրաժեշտ են ոչ-պարսկաստանցու համար. այդպիսի յարմարութիւնների վրա աւելացրէք վերջին ամիսներում շինված ամրութիւնները, պատնէշները և մարտկոցները, այն ժամանակ կարող կը լինէք երևակայել, որ ինքնապաշտպանողական կռուի առաջող վախճանը մեծ արիւնհեղութեամբ պիտի պսակվի, եթէ անակնկալներ չը գան...

29 յունվարի

Արտասահմանի պօստը այսօր էլ չը ստացանք: Այսօր կռիւ չը կայ: Հացի դրութիւնը օրըստօրէ լրջանում է: Ասում են, որ որոշված է օրական 100 լիդր միջնաբերդից իւրաքանչիւր փռան ցորեն տալ: Խօսվում է, որ տրտունջները հետզհետէ ծաւալվում են և մտադրութիւն կայ բանակցութիւններ սկսել Էյն-ուդ-Դօվլէի հետ:

Էյն-ուդ-Դօվլէի գրաւած՝ Թէհրանի պօստի այն նամակները, որոնք պատկանում էին օտարահպատակներին և օտարազգիներին, յանձնվեցին տէրերին, իսկ տեղացիներինը գրաւված մնացին:

Պղտոր ջրերում ձուկ որսացողների թիւը անչափ է...

31 յունվարի

Ճանապարհված պօստերը վերադարձան: Ճանապարհները անանցանելի են դարձել:

Պօստը նամակներ ընդունում է, բայց թէ երբ պիտի ճանապարհի՝ անյայտ է:

Այսօր էլ արտասահմանի պօստը չը ստացվեց:

Էյն-ուդ-Դօվլէի հետ բանակցութիւններ սկսելու առիթով ժողովներ տեղի ունեցան: Կողմնակիցներ շատ կան գործը մի կերպ հաշտութեամբ վերջացնելու, բայց զինուորական խորհուրդը արգելք է հանդիսանում:

Էյն-ուդ-Դօվլէն դարձեալ վերջնագիր էր ուղարկել, համոզելու համար որ զէնքերը ցած դնեն: Նախկին մէջլիսի անդամ Թագի-զադէն կողմնակից է երևում գործը փոխադարձ զիջումներով կարգադրելու:

Այսօր դարձեալ Խաթիբ արուարձանի սահմաններում հրացանաձգութիւն է սկըսվել: Լեռները բռնված են կառավարական հեծելազօրքով. լսվում է և թնդանօթների որոտը: Կռւի վայրը գնաց Բաղր-խանը:

Պաշարումը ամեն կողմից կանոնաւոր շարունակվում է: Շրջակայքից ոչինչ քաղաք չէ մտնում:

Ջուլֆայից այսօր հասաւ ռուսաց հիւպատոսարանի պօստը: Պարսից պօստը կանգ է առել Սօֆիան իշխանում, Թաւրիզից 42 վերստ հեռաւորութեան վրա, և չէ համարձակվում անցնել այս կողմ: Ջուլֆայից մինչև Սօֆիան սահմանադրականների ձեռքին է: Թաւրիզի և Սօֆիանի մէջ տեղը սփռված են կառավարական ձիաւորները: «Մշակի» մինչև 10-րդ համարն ենք ստացել միայն:

1 փետրվարի

Այսօր կռիւ տեղի չունեցաւ: Երէկվայ կռւի մասին հակասական տեղեկութիւններ կան: Մարդկային կորուստներ շատ չը կան: Ասում են, որ սահմանադրականների թաղած մի ականը պայթել է և կառավարականներից բաւական մարդիկ կոտորել: Կոտորվողների թիւը 4-ից մինչև 100-ի մէջ է տարուբերվում:

Երէկ Մարաղայից եկող հայ վաճառականները, որոնք անցել են Սարդարիով, Սամադ խանի ցանկութեամբ ներկայացել են իրան և պատուէր ստացել, որ Թաւրիզում ներկայանան հայոց առաջնորդին և խորհուրդ տան, որ թեմակալը արգելէ հայերին՝ շարժումներին մասնակցել...

Տարօրինակ են մեր բիւրօկրատները. դրանք չեն ուզում հաւատալ, որ պարսկահայ ժողովուրդը շարժումներին չէ մասնակցում, իսկ եթէ կան սօցիալիստ յեղափոխականներ ամեն ազգութիւններից, ի թիւս որոնց և հայերից, հայոց առաջնորդի յորդորները կամ խրատները ինչ նշանակութիւն կարող են ունենալ այսպիսիների համար:

Հայերի կռիւը Պարսկաստանում, ներկայ անիշխանական ժամին, ինքնապաշտպանողական կարող է լինել, բայց ոչ յեղափոխական: Այս շատ պարզ պիտի լինի կառավարութեան համար:

2 փետրվարի

Այսօր նորութիւն չը կայ: Ռուսաց պօստին ընդառաջ գնացող երկու ղուլամներին (գաւազ) Բէօյուկ-խանի մարդիկ կողոպտելուց յետոյ, բաւական տեղ բռնած տարած լինելու պատճառով, ցրտահար ոտքերով խեղճ մարդիկ քաղաք բերվեցին:

Ցամաք հացի խնդիրը օրըստօրէ լրջանում է:

Էյն-ուդ-Դօվլէն շահից պարգևատրվել է մի վերարկուով: Իբօ

ՊՕԼՍԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

—

Կ. Պօլիս, 27 յունուար

Կանխաւ յայտարարուած «մամուլի ազատութեան միտինգը» տեղի ունեցաւ: Ցոյցին մասնակցեցան 10,000-է աւելի հոգիներ՝ թիւրք, հայ, յոյն, բուլղար, քիւրդ, արաբ, մակեդոնացի և հրէայ: Բազմութեան մէջ հետաքրքրաշարժ դէմքն էր, ամենքէն աւելի, գահաժառանգ իշխան Բիշադ էֆ.: Խօսուած ճառերը շատ բուռն էին առհասարակ, և ունկնդիր բազմութիւնը իր ծափերովը, կեցցէներովը, գայլոյթի որոտալից աղաղակներովը ահռելի տեսարան մը կը պատկերէր:

Եթէ այդ երևոյթէն դատենք, ու եթէ մամուլի նոր կանոնագիր մը գործադրութեան դրուի, հաւանաբար տեղի կունենան դէպքեր, շփոթութիւններ, որոնց վախճանը փափագելի չպիտի ըլլայ անշուշտ: Այժմէն իսկ կըսուի, թէ սարճանակը գործ պիտի տեսնէ:

Ու այսօր, երբ հակացոյց, թերթերու մէջ տեսնուեցաւ սպասուած կանոնագիրը, պետական խորհուրդէն յղացուած և իբրև վիժմունք դուրս եկած: Կը սպասուի տեսնել թէ ինչ որոշում պիտի տայ պարլամենտը: Եթէ ան ալ, պետական խորհուրդի մգլոտ խորհուրդներուն և յղացումներուն խորհրդակից և հաւանընկեր՝ իր ձայներու մեծամասնութեամբը նուիրագործէ այդ փտութեանց ու գարշանքի վիժմունքը, բռնութիւնը կը խօսի սահմանադրութեան անունով:

Կը սպասուի ուրեմն տեսնել թէ ինչ տեսակ ընդունելութիւն պիտի ընէ պարլամենտը: Հաւանական կը գտնեմ թէ կարգ մը երեսփոխաններ, որոնք քննադատութեան մամուլէն իրենց գործ դրած ոճիրներու, թափած արիւններու, ըրած քանդումներու, թալաններու համար, տառնք իսկ ներքնապէս ցանկացող ըլլան տպագրական կանոնագրի մը, որ սանձէ գրիչներու շեշտակի յարձակմունքը և չվրդովէ իրենց անդորրութիւնը: Այսու ամենայնիւ՝ եղած ցոյցերու շնորհիւ, թուով քիչ, որակովը արժէքաւոր երեսփոխաններ կարենան գոյանալ առողջ կարծիքներու հոսանք մը և խեղդել կանոնագրական այդ վիժմունքը:

Պարլամենտի այսօրուան նիստը զբաղեցաւ Անատոլուի նահանգները ղրկուելիք յանձնախումբի հարցովը, որ գրաւորապէս մատուցուեցաւ պարլամենտի՝ մինիստր-նախագահի կողմէ:

Նախապէս հարկ է ըսել, որ այդ հարցը ծագում առաւ հայկական նահանգներէ եկած գանգատներէն: Երբ մեր թերթերը յաջորդաբար հաւատարմօրէն թարգմանը ու միջնորդը եղան գրաւոր բողոքներուն և գործ դրուած զուլումներուն, թիւրք մա-

մուլը, փոխանակ ձայնակից ըլլալու ազնուազարմ ձայներուն, սոսկ կասկածներ ունեցաւ մեր անկեղծութեանը մասին և ուզեց, այդ կսկիծի, արցունքի և ճիչերուն ետևը, տեսնել գաղտնի միաբանութիւն մը և դիտումնաւոր նպատակակէտ մը՝ սնունդ տալու Բերլինի դաշնագրի 61-րդ յօդուածի մասին։ Անկէ սկսաւ տեսակ մը կուսակցական պայքար. հայ մամուլ միաբերան ընդդէմ գաւառներէ եկած թղթակցութեանց ճշտութեանը, հարազատութեանը համար. թիւրք մամուլը, իր ենթադրութիւններուն վրայ կրթնած, ընդհակառակ, այնպէս որ կարծիքներու ընդդիմամարտ բաղխումը յառաջ բերաւ միտքերու մէջ քննիչ յանձնախմբի մը գոյութեան գաղափարը։ Թիւրքերը — ազատամիտ երիտասարդութիւնը — ծափահարեցին ատիկա և մեր կողմէ ալ սիրով ընդգրկուեցաւ։

Այդ գաղափարն է որ մարմնացաւ այսօր մինիստր-նախագահի շնորհիւ և գրաւորապէս մատուցուեցաւ պարլամենտին։

Երեսփոխանութիւնը մասամբ համամտութիւն ցոյց կուտայ և կը հակի գործադիր մինիստրութեան ծրագրին. կան անդամներ ալ, որոնք աւելորդ կը համարին այդպիսի մարմնի մը գոյութիւնը՝ առարկելով թէ քանի որ նահանգային կառավարիչներ կան, անոնք պարտաւոր ու պատասխանատու են երկրին բարեկարգութեանը ու շփոթութեանցը։ Բարեբաղդաբար, գտնուեցան երեսփոխաններ ալ, որոնք բացէ ի բաց արիութիւն ունեցան խոստովանելու, թէ մեր կուսակալներն ու կառավարիչները հին վարչական դրութեան յարած մարդիկ են, պէտք է ուրեմն ղրկել քննիչ յանձնախումբը, թոյլ տալով որ գործադիր իշխանութիւնը իր ձեռքէն եկածը ընէ երկրին բարեկարգութեանը համար։

Այդ յանձնախմբին մէջ, իբրև հայ անդամ, նշանակուած է Յովհաննէս Շահնազար, երբեմնի «Հայրենիք» թերթին արտօնատէր խմբագիրը։ Երբ «Հայրենիք» կըսեմ, պէտք չէ համեմատել զայն Թիֆլիսեան «Հայրենիքի» շաբաթաթերթը, այլ պոլսական մամուլի մէջ այն թերթը, որ, իր ժամանակի մէջ, ուր բռնութեան օղակները իրարու ետև կը սեղմուէին, ամենէն ազատ գաղափարներու տարածիչը եղաւ մեր ընկերական բոլոր խաւերու մէջ։

Շահնազար, 96-ի դէպքերու ատեն բանտարկուելէ ետքը, պ. Զօպանեանի թելադրութեամբ, Ալֆոնս Դոդէի կողմէ՝ Հանոտոյի եղած դիմումի վրայ, ազատ արձակուեցաւ, պայմանաւ որ դուրս ելլէ Պոլիսէն, ու այդպէս ալ եղաւ։

Անկէ ի վեր, ամբողջ տասներկու տարի, նա գտնուեցաւ Սոֆիա իբրև համալսարանի ուսուցիչ ու արտասահման։ Սահմանադրութեան հռչակումէն ետքը, գտնուեցաւ Պարիզ, անցաւ Մանչէստր։ Անգլիաբնակ հայութիւնը, փափագելով որ խափանուած «Հայրենիքին» հրատարակութիւնը վերսկսուի, տրամադրելի ըրաւ գումար մը։

Ահա է քննիչ յանձնախմբի հայ անդամը, որ կը վայելէ համակրանք ազգին մէջ և ընտրութեանը համար ալ մասնաւոր ջանքեր ու յանձնարարութիւն եղած էին արդէն։

Շահէն

ԱՐՁԱԳԱՆՔՆԵՐ ԹՈՒՐՔԱՀԱՅԱՍՏԱՆԻՑ

Վան, 2 փետրվարի

Օր նոր, լուր նոր։ Հիւսէյին փաշան հաշտութիւն է առաջարկում. հաւատում էք. բայց դա իրականութիւն է։ Երկու ամիս մօտ է, որ Հիւսէյին փաշան քաղաքումս է՝ կառավարութեան կողմից կոչված լինելով։ Իրան ազդարարվել է բաւարարութիւն տալ իր վրա եղած բազմաթիւ բողոքներին. Նա աշխատեց նորից վերադառնալ իր տեղը, բայց այդ չաջողվեց իրան. կառավարութիւնը, չը նայելով որ, ըստ օրէնի, իր գաւառակի մէջ միայն կարող է դատել Հիւսէյին փաշային, մունետիկների միջոցով յայտարարել տուեց Ալճաւազի և Արճէշի կենտրոններում, որպէսզի փաշայի հետ դատ ունեցողները քաղաք գան և յայտնեն իրանց պահանջները։

Եկան ու դեռ գալիս են շատ շատերը, յայտնելու փաշայի վրա իրանց ունեցած գանգատները։ Հիւսէյին փաշան, տեսնելով որ դատավարութիւնների մէջ եթէ աջողվի էլ՝ այնուամենայնիւ պէտք է ստիպվի երկար ժամանակ մնալ, գուցէ նոյնիսկ բանտարկվի էլ, տեսնելով որ հայոց ազգ. ժողովի ու պատրիարքարանի խնդրանօք պետական յանձնախումբ է նշանակված, որ շուտով պէտք է ուղարկվի Թիւրքահայաստանի գաւառները՝ քննելու համար հայերի գանգատները, և գուցէ բարդութիւնների հանդիպի, ուստի լաւագոյն է համարում հաշտութիւն առաջարկել հայերին։ «Մեք դիմի, — ասում է նա, — կառավարութեան. 1896 թ. կոտորածի ժամանակ ես ձեզ չը կոտորեցի. մինչդեռ եթէ լսէի ինձ արված հրամաններին, ոչ մի հայ ողջ չէի թողնի. անցեալ մայիս ամսին ես չը գործադրեցի կառավարութեան հրամանը, որ հրամայում էր ինձ խուզարկութիւններ անել՝ հայերից զէնքեր ձեռք բերելու համար. մինչդեռ քաղաքում և գաւառներում այնչափ խժդժութիւններ եղան, ես էլ շատ բաներ կարող էի անել. ես հայերին միշտ բարիք եմ արել և եթէ իմ շրջանի մէջ գտնվել են մի քանիսը կամ իմ ծառայողներից ոմանք, որ արել են զրկանքներ, յափշտակութիւններ (անշուշտ ինքը չէ իմացել!), ես պատրաստ եմ, — ասում է, — վերադարձնել, բաւարարութիւն տալ զրկվածներին, եթէ որ քննութեամբ հաստատվի, որ իրաւի զրկանքներ, անարդարութիւններ եղել են։ Իսկ քննութիւնը, կարող է կատարվել, — ասում է, — իմ և ձեր հաւանութեամբ նշանակված անաչառ քննիչների միջոցով»։

Փաշայի առաջարկը այնչափ էլ ընդունելութիւնից հեռու չէ. իր խօսքերի մէջ կան ճշտութիւններ. այո, Հիւսէյին փաշան եթէ ուզէր, եթէ ճշդապէս գործադրէր իրան եղած հրէշային հրահանգները, շատ աւելի չարիքներ կարող էր անել, քան ինչ որ արել է մինչև այժմ։ Նրա առաջարկը լուրջ քննութեան պէտք է առնվի, և եթէ անկեղծ են իր խօսքերը, եթէ ճիշդ է, որ հիմնական կէտերի մէջ, գոնէ, նա իրաւի բաւարարութիւն տայ, լաւագոյն պէտք է համարվի չը դիմել դատաստանական կնճռոտութիւնների, մանաւանդ որ թիւրք դատաւորների հոգեբանութիւնն ու նկատումները անծանօթ չեն մեզ, ու կաշառքը, ազգայնական հակամիտութիւնները, ցեղային ու կրօնական խտրութիւններն աւելին դեր կարող են խաղալ։

Միւս կողմից մեզ բնակակից այլացեղ ու այլակրօն տարրերի հետ համերաշխութեան կարևոր հարցը կայ. Հիւսէյին փաշան ամենաազդեցիկ քիւրդ ցեղապետն է, յարգված է նա բոլոր շրջաններից, ու նրա բարեկամութիւնը գրաւելը՝ ներկայի ու ապագայի համար կարող է լուրջ նշանակութիւն ունենալ, քանի որ, ուզենք-չուզենք, պարտաւոր ենք միշտ կողք կողքի ապրել, դրացի ու բնակակից լինել իրար։ Ասում են, որ Հիւսէյին փաշան մի քանի հազար ոսկի է բերել իր հետ՝ նրանց ամենազօր ազդեցութեամբ իր գործը կարգադրելու և օձիքը ազատելով շուտով մեկնելու համար։ Ամենից առաջ նա խելք է արել դիմելու ուղղակի խնդրատէրերէն՝ նրանց հետ համաձայնութիւն ձեռք բերելու ու բաց դուռ չը ձգելու համար. հակառակ պարագային նա անշուշտ ուրիշ կերպով պէտք է փորձէ իր ոսկիների զօրութիւնը։

Հիւսէյին փաշայի հետ եղած ամենակարևոր խնդիրը հողային հարցն է. Նա Ալճաւազի գիւղերում բռնի ու խարդախ միջոցներով ձեռք է բերել շատ կարևոր հողեր. Կոճերին գիւղում մի մարգագետին, որ տարեկան մինչև 500 ոսկի արդիւնք է տալիս. պալատներ, գզեակներ է կառուցել հայերի գիւղերում՝ նրանց կալուածքի վրա ու հայերի օլամով (դարապարհարկ). Նոր գիւղեր է կանգնել տուել հայ գիւղերի սահմաններում և այժմ այդ բոլորի վրա կալուածատիրական իրաւունքների մասին պնդում է։ Եթէ միայն այդ հարցին բաւարարութիւն տայ, կարելի է այն ժամանակ հաւատ ունենալ, որ նա անկեղծ է իր առաջարկութիւնների մէջ։ Կը գրեմ հետևանքի մասին։

Մարակ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԻՑ

— Կարաուլ։

Կանչում է Սանչենկօն «Кіевлянинъ» թերթում՝ կառավարութեան ուշադրութիւնը հրաւիրելով Ռուսաստանի դէմ պատրաստվող դաւադրութեան վրա։

Ի՞նչ է պատահել, — ապշած հարց պիտի տայ ընթերցողը՝ լսելով Սանչենկօյի նախազգուշութեան կոչը։

Սակայն պատահել է այն սովորական, կուլտուրական փորձերից մէկը, որոնք քաղաքական մարդկանց ու պահնորդական ագենտի աչքում պետական դաւադրութիւն կամ դաւաճանութիւն է ճանաչվում։

Նոր չէ, որ կառավարութեան հլու սպասաւորները իրանց տիրոջ շնորհը վայելելու համար «լուն ուղտ են դարձնում» և աշխարհ դղրդեցնում՝ «կարաուլ» կանչելով։

Սանչենկօն, երևի, նոր շնորհների ակնկալութիւն ունի և ահա շտապում է օգուտ քաղել յարմար առիթից։

Իսկ առիթը ներկայանում է արտակարգ պայմաններում, երբ մթնոլորտը վարակված է վառօդի հոտով և պատերազմի ուրուականը Բալկաններից պարզում է իր բազուկները դէպի Ռուսաստանը։

Մօտ ժամանակներս աւստրիական Գալիցիայի Լվօվ քաղաքում տեղի ունեցաւ ուկրայնացիների կուլտուրական հաստատութիւնների համագումարը։ Համագումարի զբաղմունքները կատարվել են բոլորովին լեգալ հողի վրա. արձանագրութիւնները տպագրվել են տեղական թերթերում, և նրանցից երևում է, որ այնտեղ շօշափվել են ոչ թէ քաղաքական խնդիրներ, այլ միայն վայել կուլտուրական։

Սակայն Սանչենկօն զայրացել է։ Ի՞նչպէս են համարձակվել ուկրայնացիները համագումար հրաւիրել Աւստրիայում, այն էլ ներկայ պայմաններում։ Ուրեմն այդտեղ դաւադրութիւն կայ, — մտածում է Սանչենկօն և սարսափահար «կարաուլ» կանչում, յերիւրելով նրան խելագարներին միայն յերիւրանքներով։

Նախ և առաջ նա ասում է, որ համագումարը հրաւիրված է Աւստրիայի նախաձեռնութեամբ և նրա նիստերը եղել են գաղտնի, դռնփակ, որովհետև այնտեղ ճռճռում էին «ինքնուրոյն» Ուկրայնա ստեղծելու, մալօռուսիայում ապստամբութիւն կազմակերպելու և Ռուսաստանի ու Աւստրիայի միջև պատերազմ ծագելու դէպքում աւստրիական զօրքերին աջակցելու հարցերը։

Համագումարին, Սանչենկօյի ասելով, մասնակցել են ռուսական Մալօռուսիայից բազմաթիւ ներկայացուցիչներ, որոնց համար դա պետական դաւաճանութիւն էր։ Ահա թէ ինչու համագումարի նիստերը գաղտնի էին։

Սանչենկօն, ի միջի այլոց, հաղորդում է և այն, որ Աւստրիան Ռուսաստանի լեհ և մալօռուս հպատակների ձեռքով իր համար կրակի միջից շագանակներ հանելու նպատակով յուսադրել է նրանց, որ կը վերականգնվի Լեհաստանի թագաւորութիւնը և «ինքնուրոյն» Ուկրայնան, եթէ միայն կը նպաստեն Ռուսաստանի տապալմանը։

Այդչափ մանրամասնութիւններ իմացողը, բնական է կարծել, որ անմիջական մասնակցութիւն ունեցած լինի այդ «դաւաճանների ապստամբական ժողովում» իբրև շահագրգռված դիտողի դերում։

Բայց ոչ, Սանչենկօն ներկայ չէ եղել. նա միայն լսել է Պետերբուրգի և Գալիցիայի իր բարեկամներից, որ «աւստրիացիները, լեհերը և մազեպայցիները» դաւադրական պատրաստութիւններ են տեսնում Ռուսաստանը տապալելու համար, ու սարսափած կանչում է.

— Կարաուլ։ Զէնքի դիմէք։

Ամենից ծիծաղաշարժը և ցաւալին, սակայն՝ այն է, որ մինիստրական օրգանը այդ բոլոր յերիւրանքները հալած իւղի տեղ է ընդունում և, ի նկատի առնելով որ համագումարին մասնակցողների թւում Սանչենկօն յիշում է նաև Պետական Դումայի կադետական ֆրակցիայի անդամ Լուչիցկուն, խորհրդաւոր կերպով արձագանք է տալիս Սանչենկօյի այդ խելագարավայել կանչին.

— Կարաուլ։ Կադետները նոր դաւադրութիւն են կազմակերպում։

Որքան էլ զառանցանքը ակներև լինի ու անհաւատալի, գոնէ, իսկական ռուս մարդիկ ու շատ միամիտներ հաւատ կընծայեն։ Այդ էլ քիչ աջողութիւն չէ հին կարգերի սիրահարների համար։

Աշխատակից

ԽՐԱԽՈՒՍՈ՞ՒՄ ԵՆ ՄԵԶ ՄՕՏ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԸ

1904 թւին Թորոս Թորամանեանը Պարիզից Կովկաս եկաւ։ Թողնելով համաշխարհային քաղաքը, նա իրան նպատակ դրեց ուսումնասիրել հայկական հին գեղարուեստի յիշատակարանները, որոնք ցրված են Անդրկովկասի ամեն անկիւններում։ Նա ապրում էր իր համեստ խնայողութիւնով և գիտութեանց ճեմարանի միանուագ տուած աննշան նպաստով։

Չը նայելով ինտելիգենտ մարդու համար դժուար՝ ամեն տեսակ նիւթական զրկանքներին, Թ. Թորամանեանը գործից չը սառեց։ Յիշատակարաններին վերաբերեալ բոլոր պատմական տեղեկութիւնները հաւաքեց, ահագին քանակութեամբ նկարներ, յատակագծեր չափածոներ և էսքիզներ պատրաստեց։ Ես բաղդ և բաւականութիւն եմ ունեցել տեսնելու պ. Թորամանեանի աշխատութիւնները։ Ճշդութեան, գեղայինի մանրազննութեան և մաքրութեան կողմից այլ ևս ոչինչ չէ կարելի ցանկանալ։ Նրա աշխատութիւնը իր այժմեան դրութեամբ էլ մեծ գանձ է արխէօլօգիական գիտութեան համար։

Ես հաւատացած եմ, որ կարդալով այս տեսակ դրուատիք՝ ամենքն էլ կը մտածեն, թէ Թորամանեանը վարձատրված է իր չորս տարվայ աշխատութիւնների համար հայրենակիցներից, նրան պատւաւոր անդամ են ընտրել հայոց կուլտուրական ընկերութիւնները, նիւթական օժանդակութիւններ են տալիս՝ շարունակելու աշխատութիւնները։

Ամենևին։

Ծախսելով, հատցնելով իր փողերը և այլևս միջոց չունենալով ապրելու, նա ստիպված է ձգել իր աշխատութիւնն ու գնալ արտասահման օրապահիկը ճարելու համար։

Ինքն իրան հարց է ծագում, թէ հնարաւոր է արդեօք թողնել վաստակաւորին, համարեա եզակիին իր ընտրած գիտութեան այդ ճիւղի մէջ (հայ արուեստի հնագիտութիւն) մինչ այն դրութեան, որ նա միջոցների սղութեան պատճառով կիսատ թողնի այն գործը, որը գուցէ մի տարի է մնացել ամբողջացնելու, վերջացնելու։

Ուղղակի անհաւատալի է, թէ չը ճարվեն մեզանում մարդիկ, որ հնարաւորութիւն չը գտնեն մեզ մօտ պահելու պ. Թորամանեանին, վերջացնելու իր բազմօգուտ գործը։

Դրա համար միջոցներ պիտի ճարվեն։ Գուցէ մեր այս նկատողութիւնը Թորամանեանի համարուեստակիցների աչքին ընկնի, որոնք անկարիք ապրելով՝ չեն հրապուրվում բարձր խնդիրներով։ Նրանք իրանք պիտի հասկանան, թէ ինչ է պահանջվում իրանցից։ Ցանկալի էր տեղական մամուլի ձայնը լսել այս առիթով։

Քաղաքական ինժեներ Կ. Լէօնիև

(«Нов. Зак.»)

Ծանօթ. խմբ. — Ցպագրելով այս յօդուածը, մեր նպատակն է հրաւիրել հայ հասարակութեան ուշադրութիւնը այն հանգամանքի վրա, որ, ինչպէս, յանցանք կը լինի վնասութեան մատնել պ. Թորամանեանին և կիսատ թողնել նրա սկսած մեծ գործը։ Թորամանեանի աշխատութիւնները գնահատված են ձեռնհաս հիմնարկութիւնների կողմից, օրինակ Ռուսաց Կայսերական Ակադէմիայի կողմից և նա իրաւունք և առիթ ունի յուսալ, որ հայ հասարակութիւնը իր բարոյական և նիւթական աջակցութիւնը չի զլանայ հայրենի հնութիւնների ուսումնասիրութեան գործը առաջ տանելու համար։

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

Ցամաքաբերդ, 17 փետրվարի

Ամսիս 15-ին մեր ծխական դպրոցի ուսուցիչ Լևոն Աֆրիկեանը արեց մի դասախօսութիւն ընդհանուր գիւղատնտեսութիւնից, գեղեցիկ կերպով համեմատելով մեր յետամնացութիւնը, տգիտութիւնն ու թշուառութիւնը ուրիշ զարգացած ու կուլտուրական ազգերի հետ։ Խոստացաւ յետագայում մի շարք դասախօսութիւններ նուիրել անասնապահութեան, կաթնատնտեսութեան և մեղուաբուծութեան։

Գիւղացիները, առաջուց չը հասկանալով ժողովի նշանակութիւնը, քիչ էին եկել։ Բայց լսելով պ. Աֆրիկեանի խրատներն ու յորդորները, որ գիւղացու փրկութիւնը ուսման և իր տնտեսական բարելաւման մէջն է կայանում, շնորհակալութիւն յայտնեցին ուսուցչին և խոստացան միւս դասախօսութիւններին ամբողջ գիւղով ներկայ լինել։

Յ. Յովսէփեան

—

Ալէքսանդրոպոլ, 16 փետրվարի

Փետրվարի 15-ին, կիրակի օրը, այստեղի ժողովրդական տանը տեղի ունեցաւ յայտնի դերասանուհի տիկ. Սիրանոյշի 35-ամեայ յոբելեանական ներկայացումը, մասնակցութեամբ Արաքսեան ամուսինների և տեղական սիրողների։ Զուտ արդիւնքը դերասանուհու հաճութեամբ թիւրքահայ սովեալներին էր յատկացված։ Ներկայացումից առաջ պ. Հ. Յովհաննիսեան զեկուցեց հանդիսականներին տիկին Սիրանոյշի մասին կենսագրական տեղեկութիւններ։ Խանդավառութեան սկիզբը լաւ էր, բայց վերջը դժգոյն։ Խաղացին տեղումս առաջին անգամ «Չարլէյի մօրաքոյրը» կոմեդիան 3 գործողութեամբ, թարգմանութիւն Ամբրեանի։ Ներկայացմանը մասնակցում էին Յովհաննիսեան, Խոյեցեան, Ցոլեան, Բուրեան, Մանուկեան, տիկ. Արաքսեան և օրիորդներ Յովակիմեան և Կարախանեան։ Մօրաքրոջ դերը կատարում էր դերասան Արաքսեանը։ Ներկայացումը իր բովանդակութեամբ թէև մեծ ծիծաղ պատճառեց հանդիսականներին, բայց դերակատարներն ընդհանուր առմամբ, պէտք է ասած, լաւ չէին սովորել իրանց դերերը։ Բեմի վրա այնպէս էին շարվում, կարծես փայտի կտորներ լինէին այնտեղ ցցված։ Առոգանութեան պարզ և ազդու արտայայտութիւն էր պակասում։ Խաղին կենդանութիւն տուողը Արաքսեանն էր, սակայն կնոջ դերում նրա ձայնի ելևէջների և շարժումների մէջ տեղ-տեղ նկատելի էր լինում կեղծութիւնը։ Ներկայացման վերջում տրվեց ապօթէօզ «Գեղարուեստի յաղթանակը» բենգալեան կրակի գունաւորումների տակ։

Միջնարարներին նուագում էր զինուորական երաժշտախումբը։

Խաղը սկսվեց գիշերվայ ժամը $8\frac{1}{2}$-ին և վերջացաւ ժամը 1-ին։

Գ. Բալ.

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԴԱՀԼԻՃԻՑ

Թիֆլիսի դատաստանական պալատի նստաշրջանը Գանձակում, փետրվարի 18-ին, քննեց Ղազախի գաւառապետի նախկին օգնական Բաչուրինի և Նուխու գաւառի նախկին պրիստաւ Դուրդովի գործը, որոնք մեղադրվում են ծառայութեան ժամանակ գնդապետ Քեազիմբէգովին և Նուխու բնակիչներ՝ Մաշադի Հասան-Բեբրալայ-օղլուն և Մուսա-Վահաբ-օղլուն մտրակներով ծեծելու մէջ։

Դատարանը առաջինին ենթարկեց 7 օրով, իսկ երկրորդին 5 օրով բանտարկութեան։

—

Փետրվարի 16-ին, ինչպէս հաղորդում են «Баку» լրագրին, Գանձակում՝ Թիֆլիսի դատաստանական պալատի սեսսիան դռնփակ նիստում քննել է Զանգեզ. գաւ. Գորիս քաղաքի բնակիչ Համբարձում Պետրոսեան Սարգսեանցի գործը, որով նա մեղադրվում էր «Դաշնակցութիւն» կուսակցութեանը պատկանելու համար քրէական օրէնսգրքի I մասի 102-րդ յօդուածի համաձայն։

Մեղադրական ակտի մէջ ասված է, որ երբ «Սաքօ» և «Նապօն» մականունները կրող Սարգսեանցը ազիտացիա էր մղում Ղաթարի պղնձէ հանքերում իշխանութեան դէմ և անձամբ ու իր համախոհներով դրամներ հաւաքում «Դաշնակցութեան» համար, Փանեսաի գիւղի ամեն մի ծխի վրա նշանակել էր ամսական 50 կոպէկ տուրք, խլել էր միևնոյն գիւղացիներից կառավարութեան տուած 600 րուբլի նպաստը և այդ փողերով 6 հրացան գնել Մերեղի գիւղում, տուրք էր նշանակել Ուղրաչայի բազարի առևտրականների վրա եայլն։

Մեղադրեալին պաշտպանում էր Բ. Լ. Բայկով (Բագուից)։

Դատարանը մեղաւոր ճանաչելով Սարգսեանցին դատապարտել է 4 տարվայ տաժանակիր աշխատանքների։

Բայկովը նոյն օրը վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

✦ Կովկասի Փոխարքայի քաղաքացիական մասի օգնական սենատոր Միցկևիչը Պետերբուրգից գալուց յետոյ ներկայացել է Փոխարքային և զեկուցում տուել իր ճանապարհորդութեան հետևանքների մասին։

✦ Փետրվարի 24-ին Թիֆլիսի նահանգապետ Լօզինա-Լօզինսկին պաշտօնական գործերով մեկնելու է Պետերբուրգ։

✦ Վերջին շաբաթս Թիֆլիսում եղել են հետևեալ վարակիչ հիւանդութիւնները. բծաւոր տիֆ՝ 3 դէպք, փորհարինք՝ 1, վերադարձ տիֆ՝ 7, քութէշ 10, բդաչաւ 1։

✦ Հաստատ աղբիւրից տեղեկանում ենք, որ յայտնի ժողովրդական երգիչ աշուղ Ջիւանու հիւանդութիւնը օրէ-օր ծանրանում է։ Ներկայումս նրան բժշկում են չորս բժիշկներ։

✦ Ստացանք յօգուտ աշուղ Ջիւանու Մ. Թ.-ից 3 րուբլի։

✦ Կովկասեան կայսերական բժշկական ընկերութիւնը Կովկասի Փոխարքային մի պատճառաբանված զեկուցագիր է ներկայացրել այն մասին, որ միջնակարգ դպրոցներում դասարանական քննութիւնները վերացվեն։

✦ Թիֆլիսի Տնայնագործական Ընկերութեան վարչութիւնը տեղեկութիւն է ստացել Գորիից, որ այնտեղ փետրվարի 15-ին կազմվել է այդ ընկերութեան ճիւղ։ Վարչութեան անդամներ են ընտրված տիկիններ Ա. Տէր-Յարութիւնեան, Ս. Կուզանեանց, օրիորդներ Թ. Արովեան, Դ. Ղուլիջանեան և պ. Ա. Դաւթեանց, փոխ-անդամներ՝ Ս. Տէր-Յարութիւնեանց և Ե. Մամացեանց։

✦ Գօգոլի յոբելեանի հարիւրամեակը տօնելու վերաբերութեամբ Թիֆլիսի դումայական մասնաժողովը որոշեց. մարտի 15-ին քաղաքի հաշւով պահվող բոլոր տարրական դպրոցներում կազմել գրական ցերեկոյթներ, նուիրված Գօգոլի յիշատակին. մարտի 19-ին, վիպասանի ծննդեան օրը, նոյն դպրոցների բարձր դասարանների աշակերտների համար ընդհանուր տօնակատարութիւն սարքել Զուբալովեան ժողովրդական տանը, իսկ ապրիլի 26-ին Գօգոլի արձանի մօտ՝ Ալէքսանդրեան այգում, հոգեհանգիստ կատարել տալ քաղաքային դպրոցների բոլոր սաների ներկայութեամբ, երբ գրողի արձանի վրա կը դրվեն պսակներ։

✦ Իտալիայի երկրաշարժից վնասվածների օգտին մինչև օրս կոմսուհի Վօրօնցօվա-Դաշկօվայի հովանաւորութեան ներքոյ գործող յանձնաժողովը ստացել է 9199 ր. 65 կ.։

✦ Ախալքալաքի քաղաքային լիազօրների կողմից մի միջնորդագիր է ստացվել, որ Ախալքալաքում բացվի արական գիմնազիա։

✦ Փետրվարի 19-ին Թիֆլիսի կայարանի մօտերը անյայտ մարդիկ դանակով սպանել են մեքենավար Զանբաղեանին։ Ժանդարմական ոստիկանութիւնը խիստ քննութիւն է սկսել։

✦ Կովկասեան կայսերական բժշկական ընկերութիւնը կազմում է ժողովրդական ընթերցանութիւններ այսօր, կիրակի, փետրվարի 22-ին ընկերութեան շինութեան մէջ (Ալէքսանդրեան այգի)։ Երեխաների համար Ա. Լօպատօ ռուսերէն լեզուով երեկ. ժամը 4—5 կը դասախօսէ՝ «Փոքրիկ Սէլիմի ագռաւը». Լ. Բօցվաձէն վրացերէն լեզուով ժամը 5—6-ը՝ «Բանաստեղծ Վաժա Պշավելի»։ Հասակաւորների համար՝ «Մարդու անատոմիան և ֆիզիոլոգիան» բժ. Ն. Դ. Խատիսեանը կը կարդայ ռուսերէն, ժամը 6—7, իսկ բժ. Գամբաշիձէն վրացերէն լեզուով ժամը 7—8։ Դասախօսութիւնների ժամանակ ցոյց կը տրվեն պատկերներ մոգական լապտերներով։ Մուտքը ձրի է։

✦ Ստացանք «Տեղեկագիր Ախալցխայի հայոց երկսեռ դպրոցների հոգաբ. գործունէութեան 1906—1908 թ.»։

✦ Բժ. Ա. Խատիսեան և իշխ. Ն. Ե. Արղութեան-Երկայնաբազուկ փետրվարի 20-ին դիտեցին նահանգական բանտը։

✦ Սանիտարական-բժշկական մարմնի առաջիկայ նիստում քննվելու է ի միջի այլոց այն հարցը, թէ ժամանակը չէ՞, արդեօք, բանալ հակախօլերային պատուաստումների կայարան ցանկացողներին պատուաստելու համար։

✦ Քաղաքային վարչութեան անդամ իշխ. Ա. Մ. Արղութեան-Երկայնաբազուկը մի ընդարձակ զեկուցագիր է մշակել դումային ներկայացնելու համար՝ Թիֆլիսում հոգեկան հիւանդների խնամատարութեան գործը բարելաւելու մասին։

✦ Ինչպէս տեղական թերթերում տրվեց, Վրաստանի էկզարխի դիւանապետի օգնական Դ. Դաւիդովին ռուսաց սինոդը առաջարկեց երեք օրում հրաժարական տալ։ Դաւիդովը այժմ միջնորդութիւն է յարուցել թոյլատրելու իրան գնալ Պետերբուրգ՝ սինոդի առաջ մանրամասն բացատրութիւն տալու։

✦ Վրաց գրասիրաց ընկերութիւնը իր ճիւղերն է հաստատել նաև Խօնի ու Ճիաթուրի գիւղաքաղաքներում։

◆ Այսօր, կիրակի, ցերեկվայ ժամը 12-ին, Բագւում տեղի կունենայ Զուլհականոց-դպրոցի հանդիսաւոր բացումը։

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

◆ Փետրվարի 20-ին, ոստիկանները ձերբակալեցին Աւճալեան ձիաքարշի կառապան Իվան Ժամուրելուն, որ կեղծ րուբլանոց ուզում էր մանրացնել Անդրէեվսկայա փողոցում, մի գինետան մէջ։ Ժամուրելին յանձնված է դատարանի ձեռքը։

◆ Փետրվարի 20-ին, առ. ժամը 9 և կէսին, հոգեկան հիւանդ քաղաքապահ ոստիկան Ալէքսանդր Մանուկեանը, հիւանդանոց տարվելու ժամանակ, դուրս պրծաւ քաղաքապահ ոստիկանի ձեռքից և, վազելով, Վօրօնցօվի կամուրջից ցած նետեց իրան Կուրը և խեղդվեց։

◆ Փետրվարի 20-ին 7-րդ քաղաքամասում բոլոր գինետներում, թէյատներում և ճաշարաններում գինուորական պահակախումբը կատարեց մանրազնին խուզարկութիւն, որի ժամանակ ձերբակալվեցին անցաթուղթ չունեցող 27 հոգի։

◆ Փետրվարի 20-ին, Երևանեան հրապարակի վրա, օրլավի ժամանակ, ձերբակալվեցին 206 մարդ, որոնցից 128-ը խսկոյն և եթ արձակվեցին, իսկ մնացածները ուղարկվեցին ոստիկանատները իւրաքանչիւրի ով լինելը պարզելու համար։ Նոյն օրը օրլավներ եղան Աւճալեան, Ցէյէրվերկսկայա և Մօլօկանսկայա փողոցներում, իսկ 10-րդ թաղամասում զանազան պանդոկներում ձերբակալվեցին 75 կասկածելի մարդիկ։

ՄԱՄՈՒԼ

Առաջ ենք բերում կովկասեան հարցապնդումի առիթով մի քանի տողեր, «Рус. Вѣд.»-ի Դումայի թղթակցի գրութիւնից (փետրվարի 4-ի նիստ), որ շատ լաւ է բնորոշում Դումայի վիճակը կարգադրող հոկտեմբերեանների մշտական երկդիմի բնոյթը.

«...Դուման անցնում է կովկասեան հարցապնդումին, որը գրաւել է Տաւրիկեան պալատ պատգամաւորների մեծ քանակութիւն և շատ հանդիսատես ժողովուրդ։ Բոլոր Փրակցիաները զբաղված են վերջնական բանաձև կազմելով։ Սկզբում անգամ հոկտեմբերեանների վերաբերմունքը դէպի հարցապնդումը այն տեսակ էր, որ շատերը ենթադրում էին, թէ Դումա կընդունի մի ընդհանուր բանաձև։ Հէնց այսօր էլ նիստը չը սկսված հոկտեմբերեանները բաց էին թողել բանաձևի մի նախագիծ, որի տակ կը ստորագրէին և կադետները՝ անելով միայն մի քանի առարկութիւններ։ Բայց յետոյ, իրանց Փրակցիական խորհրդակցութեան ժամանակ, ի հաճոյս աջակողմեանների, նրանք բանաձևից բաց թողին այնպիսի էական կտորներ, որ ժողովրդական ազատութեան կուսակիցները այլևս անընդունելի համարեցին այն և սկսեցին կազմել իրանցը։ Կադետները որոշեցին աշխատել ներկայացնել ամբողջ ընդդիմադիր կուսակցութիւնների կողմից մի բանաձև և այդ մտքով բանակցութիւն սկսեցին սօցիալ դեմօկրատների հետ, որոնք նոյնպէս իրանց բանաձևն էին կազմում»։

*

Շատ ուրախ ենք ընդգծելու, որ օրինապահութեան գեղեցիկ սկզբունքը քանի գնում՝ այնքան աճում է էջմիածնի միաբանութեան մէջ։ Օրինակ, Մեսրոպ վարդապետի «Գործում» զետեղած նամակից (№ 29) մենք իմանում ենք, որ յիշեալ վարդապետը թիւրքահայ սովեալների օգտին փող ժողովելու համար ստացել է «տէր տեղապահի թոյլտուութիւնը»։ Գեղեցիկ վարմունք, որին, չենք կասկածում, կը հետևեն աւելի պերճախօսները։

*

Մ. Ց.-ը «Նամակներ Րիվիէրայից» VIII յօդուածում—(«Գործ» № 26) բաղդաւոր «գործիչներից» մէկը որոնք, երկար կարող են ապրել հրաշալի ծովեզրի չքնաղ լազուրի տակ,— ընդգծում է գերմանական սօցիալ-դեմօկրատիայի յեղաշրջումը, ուր ի միջի այլոց ասում է. «Փոխվել է ամբողջ կուսակցութիւնը, որ հրաժարվելով նախկին անհաշտ և կղզիացած քաղաքականութիւնից, միշտ աւելի և աւելի թեքվում է դէպի այսպէս կոչված «օպպօրտունիստ» աշխարհահայեացք, դէպի մշտական կոմպրօմիս ու համերաշխ աշխատակցութիւն միւս դեմօկրատ, թէկուզ և բուրժուա դասակարգերի ու կուսակցութիւնների հետ»։ «Ուղղափառ մարքսիզմը իր նախնական կուռ, բիւրեղեայ, բայց և ամուլ (?), մետաֆիզիքական (sic!) «հաւատամքից» ծռվում է դէպի կեանք», որպիսի յեղաշրջում հաւանում է ինքը՝ Մ. Ց.-ը։ Միայն ափսոս, որ գիտնական-սօցիօլօգ-կօմմենտատորի գրութիւնները այնքան էլ մատչելի չեն ընթերցողների մեծամասնութեան։ Ստիպողական կարիք կայ նոյն լրագրի էջերից նրանց ժողովրդականացնել, որպէս զի վաղը, երբ բացվելու լինի որևէ Իգդիրում կամ Ղամարլուում Բարեգործականի կամ Կուլտուրականի բաժանմունքը, գիտակից «ընկերները» չը բողոքեն, թէ դա «մթագնացնում է» աշխատաւոր դասի ինքնաճանաչութիւնը և գիտակցութիւնը։

Հա, Մ. Ց.-ի արծարծած խնդիրները ժողովրդականացնողին միայն մի խորհուրդ կը տայինք. Մ. Ց.-ն շնորհիւ իր «մեծութեան» կարող է ցերեմօնիաներ չանել Կաուցկիների, Ցերրիների, Բելտօվ Պլեխանովի, անգամ Մարքսի հետ, խսկ համեստ ժողովրդականացնողի համար դա պարտաւորեցուցիչ է...։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԺՈՂՈՎԸ

Մօսկվա, 5 փետրվարի

Հայ ուսանողների առաջին ընդհանուր ժողովից յետոյ, հայրենակցութեան վարչութիւնն ունեցաւ մի նիստ, ուր քննվեց ընդհանուր ժողովի այն րէզօլիւցիան, որի համաձայն վարչութիւնը պէտք է հայրենակցութեան ամբողջ գործավարութիւնը յանձնէր վերաստուգիչ յանձնաժողովի անդամներին՝ տուն տանելու և քննելու համար։ Այդ րէզօլիւցիան երկար ու բարակ քննվելով վարչութեան յունվարի 29-ի նիստում, վերջինս գտաւ, որ ընդհանուր ժողովի որոշումը ներկայ դէպքում միանգամայն անընդունելի է վարչութեան համար։ Վարչութիւնը միաժամանակ վճռել էր դիմել ընդհանուր ժողովին, որ վերջինս նորից քննէ վերաստուգիչ յանձնաժողովի խնդիրը և բեկանէ իր որոշումը. և եթէ ընդհանուր ժողովը չը յարգէ վարչութեան խնդիրը, այն ժամանակ վերջինիս անդամները in corpore հրաժարվում են իրանց պաշտօնից։ Ի դէպ ասեմ, որ վարչութեան անդամ Գագ. Պիճիկեան մինչ այդ հրաժարվեց անդամութիւնից։

Այդ և մի շարք հարցերի քննութեան համար երէկ, ամսիս 4-ին, համալսարանի իրաւաբանական կորպուսի առաջին լսարանում կայացաւ հայ ուսանողական հայրենակցութեան անդամների ընդհանուր ժողովը։ Ներկայ ժողովը, որ գրաւել էր մօտ 50 հոգի, նախագահ ընտրեց ընկեր Ծուրինեանին։

Զանազան թեր և դէմ կարծիքներ արտայայտվեցին ժողովի օրակարգի մասին. այդ հարցը երկար ծեծվելուց յետոյ, վերջ ի վերջոյ ընդունվեց վարչութեան առաջարկած օրակարգը, ոլից յետոյ ժողովը անցաւ օրակարգի մէջ նշանակված հարցերի քննութեանը։

Այնուհետև, երբ ժողովի բնաւորութիւնը պարզվեց, հայրենակցութեան նախագահ Ալ. Մեսրիկեան բաւական ընդարձակ զեկուցում տուեց վարչութեան դէպի վերաստուգիչ յանձնաժողովը ունեցած վերաբերմունքի մասին։ Նա մի շարք փաստերով ապացուցեց, որ վերաստուգիչ յանձնաժողովի անդամները երբէք կանգնած չեն եղել իրանց կոչման բարձրութեան վրա, որ վերջիններս ամենևին չեն հետաքրքրվել հայրենակցութեան գործերով և բանիցս բանաւոր դիմումներին՝ գալ և ներկայ լինել վարչութեան նիստերին՝ արձագանք չեն տուել նրանք։ Նա միաժամանակ յայտնեց վարչութեան անունից, որ վերջինս հիմք չէ գտնում ենթարկվելու ընդհանուր ժողովի որոշմանը, քանի որ ոչ մի տեղ ընդունված չէ, որ այս կամ այն հիմնարկութեան գրքերն ու դօկումենտները յանձնվեն վերաստուգիչ յանձնաժողովի անդամներին տուն տանելու և գործերը ընտանեբար քննելու։ Վերջացնելով իր խօսքերը, նա առաջարկեց բեկանել առաջվայ ժողովի որոշումը և կայացնել նոր որոշում։

Բացի Մեսրիկեանից խօսեցին Խանզադեան, Տէր-Գրիգորեան, Աբէլեան, Զարխեան և ուրիշները։ Խօսողներից մի քանի հոգի, գլխաւորապէս հակառակ բանակից, ամեն ջանք գործ էին դնում ցոյց տալու, որ վարչութիւնը սխալ է, որ նա ապօրինի է վարվում, որ այդպիսի բիւրօկրատական կարգեր գոյութիւն ունեն պետական հիմնարկութիւններում միայն և այլն։ Շատերը թոյլ էին տալիս իրանց անձնական վիրաւորանքներ հասցնելու խսար և այդպիսով նսեմացնելու իրանց պատիւը ժողովի առաջ. շատերը ուղղակի իրանց պահել չը գիտէին։

Հայրենակցութեան վարչութեան առաջադրած հարցը մօտ 3 ժամ ծեծվելուց յետոյ՝ մտցվում են մի շարք առաջարկութիւններ հարցի վերջնական լուծման համար։

Նախ և առաջ քուէարկվեց վարչութեան րէզօլիւցիան, որի համաձայն պէտք է բեկանվէր նախկին ժողովի որոշումը. այնուհետև քուէարկվեցին 5—6 րէզօլիւցիա, որոնց թւում նաև վերաստուգիչ յանձնաժողովի րէզօլիւցիան։ Բոլոր րէզօլիւցիաների քուէարկութեան արդիւնքը եղաւ այն, որ վարչութեան րէզօլիւցիան անցաւ ձայների մեծամասնութեամբ։ Այնուհետև բարձրացաւ այնպիսի մի աղմուկ, այնպիսի շփոթ, այնպիսի գոռգոռոց, որ երբէք պատիւ բերել չէ կարող խոհեմ մարդկանց։

Այն դէպքում, երբ ընդհանուր ժողովը որոշումներ է կայացնում վերաստուգիչ յանձնաժողովի օգտին, վերջինս մնում է բաւական, հակառակ դէպքում նա ընդունակ է հայհոյանքների տարափ թափել անհամաձայնների գլխին, ժողովի և հիմնարկութեան հասցէին։ Միանգամայն տեղին էին Մեսրիկեանի այն խօսքերը, որ այս բոլորը կապրիզների, անձնական հաշիւների հետևանք է, ուղղված վարչութեան այս կամ այն անդամի հասցէին։

Ընդհանուր ժողովը իր որոշումով եկաւ ցոյց տալու, որ նա միանգամայն կողմնակից և համերաշխ է վարչութեան գործելակերպի հետ։

Ոսկու-Ջօն

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՀԵՌԱԳ. ԳՈՐԾ.

20 փետրվարի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Այսօր փակվեց ջրուղիների հարցով զբաղվող գործիչների համառուսական համագումարը։

ԿԻԵՎ։ Դնեպրի երկաթուղագծի վրա ձիւնը առատութեամբ հալվում է։ Շատ տեղերում ջրերը անասելի արագութեամբ վարարում են։ Գծերը ջրի տակն են. գնացքների երթևեկութիւնը դադարել է։

ՌԻԳԱ։ Ռիգայի 1905 թ. պօստ-հեռագրական գործադուլի գործի առիթով 27 մեղադրեալներից մինը դատապարտվեց տաժանակիր աշխատանքների, տաս հոգին բանտարկութեան, տաս հոգին բերդարգելութեան ոստիկանատան կից։

ԼՕՆԴՕՆ։ Նաւահանգստի սանիտարական մարմնի զեկուցագրի մէջ ասված է. «Միացեալ նահանգներից ներմուծվող խոզի միսի մեծ մասը հիւանդ է, թէև բոլոր մասերը կնքված են ամերիկական տեսչի պաշտօնական կնիքով։ Զեկուցագրով առաջարկվում է ամերիկական դեսպանի ուշադրութիւնը հրաւիրել թերևս երևան գալիք վտանգի վրա»։

ԲԵՐԼԻՆ։ «Նորդ-Դոյտ. Ալգեմ. Ցայտ.»-ը հաղորդում է, որ արևելեան-ասիական զօրախումբը 750 զինուորների փոխարէն դարձվելու է 150 հոգի։

ՎԻԵՆՆԱ։ Գալիցիայի գործերի պաշտօնից հրաժարված մինիստր Աբրաամօվիչի տեղ նշանակվեց պատգամաւոր Դուլէմբը։

ՑԵՏԻՆԵ։ Երէկ ստորագրվեց թիւրք-չերնօգօրական առևտրական պայմանագիրը։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Մի օրում մայրաքաղաքում խօլերայով հիւանդացան 10, մեռան 6 հոգի։

Քաղաքապետը 500-ական րուբլի տուգանքի ենթարկեց «Наша Газета» և «Правда Жизни» լրագիրների խմբագիրներ Պուսակօվին և Կիրիլօվին։

Այսօր Երեկոյեան ժամը 10 ին Անգլիա մեկնեց կայսրուհի Մարիա Ֆէօդորօվնան։

Թիւրքաց արտաքին գործերի մինիստր Րիֆաթ-փաշան այցելեց մինիստրների խորհրդի նախագահին, արտաքին գործերի և ֆինանսների մինիստրներին, անգլիական և գերմանական դեսպաններին։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Յ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Լոյս տեսաւ և ուղարկվեց բոլոր բաժանորդներին

„ՅՈՒՇԱՐԱՐ“

թատերական-գրական - գեղարուեստական պատկերազարդ հանդէսի № 12-ը հետևեալ բովանդակութեամբ.

Կոչ.—Տիկ. Սիրանոյշի 35-ամեայ յոբելեանին.—Ուղղումներ.—Ես չը գիտեմ.—Մոռացվածը.—Ա. Վրոյրի 25-ամեակին.—Առ Վրոյր.—Երազ.—Նիւթեր հայ թատրոնի պատմութեան համար.—Բաց նամակ պ. Էմին Տէր-Գրիգորեանցին.—Մեր պատկերները.—Նամակ Խմբագրութեան.—Թատրոնական քրօնիկ.—Լուրեր.—Նոր ստացված գրքեր և պարբերականներ.—Յայտարարութիւններ.—Պատկերներ.—Յ. Սևումեան.—Ա. Ահարոնեան.—Պրօֆ. Ն. Մարր.—Ցակոբ բէյ Պալեան։

Բաժանորդագրութիւնը շարունակվում է. տարեկան 5 ր., արտասահման 6 ր.։ Դիմել Тифлисъ, Редакція «Ушараръ».

157. 1—1

Հարկաւոր է

ՄԻ ՀՄՈՒՏ ԵՒ ՓՈՐՁԱՌՈՒ

ՀԱՇՒԱՊԱՀ

(իտալական կրկնատոմար) անտառային գործերի համար, Բաթումի շրջակայքում։ Ցանկալի է վրացերէնի ծանօթ անձնաւորութիւն։ Ցանկացողները թող դիմեն՝ Батумъ, Т|Д. Бр. Чилингиріанъ.

(ա. օ.) 134. 6—6

ՀՐԱՒԷՐ

Ըստ յանձնարարութեան թեմակալ բարձրը սրբազան առաջնորդի թեմիս՝ ամսիս 22-ին առաւօտեան 11 ժամին Կաթուղիկէ ս. Աստուածածին (Մէյդանի) եկեղեցում լինելու է ծխականների ընդհանուր ժողով՝ երեսփոխան և հաշւետեսներ ընտրելու և տնտեսական մի քանի խնդիրների վերաբերութեամբ խորհրդակցելու համար։ Ուստի սրանով հրաւիրում եմ յիշեալ եկեղեցու մեծ պ. պ. ծխականներին, որ նշանակված օրը և ժամին շտապեն եկեղեցի՝ ժողովին մասնակցելու։

Գործակալ ա. մ. Թիֆլ.՝ Գրիգոր աւագ
3—3 քահանայ Մանդակունի

ԲԺԻՇԿ

Գ. Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ

Ներքին և երեխայոց հիւանդութիւններ, առանձնապէս ստամոքսի և աղիքների հիւանդութիւններ։

Հիւանդների ընդունելութիւնը { 12—1 առաւօտեան / 5—6 երեկոյեան

Միքայէլեան փող., № 36, տ. Ճավճանիձէի։

100—99

ԲԺԻՇԿ

Ա. Մ. ԱՄԻՐԽԱՆԵԱՆ

Ներքին հիւանդութիւններ

Ընդունելութիւն ամեն օր { 11—12 ժ. առաւ. / 5—6 ժ. երեկ.

Վելիամինօվսկայա փող., № 10.

(օ. մ.) 100—54

Ներկայ փետրվարի 15-ին չը կայացած ընդհանուր ժողովի փոխարէն

Մարտի 1-ին, կիրակի, ցերեկվայ ժամը 12-ին

ՋՐԻ ՃԱՇԱՐԱՆՆԵՐԻ ՈՒ ԹԷՅԱՏՆԵՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ շինութեան մէջ տեղի կունենայ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՆԳԱՄ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

որի համար Ընկերութեան Մասնաժողովը պատիւ ունի յայտնելու պ.պ. անդամներին՝ հրաւիրելով նրանց ներկայ գտնվել այդ ժողովին, ուր հաստատութեան պէտք է ենթարկվեն 1908 թ. տարեկան հաշիւը և 1909 թ. նախահաշիւը, և կայացվեն ընտրութիւններ Մասնաժողովի 3 անդամների ու 6 թեկնածուների, նոյնպէս և Վերաստուգիչ Յանձնաժողովի 3 անդամների։

152. 1—1

Ներկայ 1909 թ. յունվարից բացված է

ԿԱՇՈՒԵՂԷՆԻ

ԽԱՆՈՒԹ ԳԱՄԲՈՒՐԳ ԱՆՈՒՆՈՎ

Մ. ՏԷՐ-ԳԷՈՐԳԵԱՆՑԻ ԵՒ Յ. ԵՍԱՅԵԱՆՑԻ

Արմեանսկի բազար, № 77.

Որտեղից կարելի է ձեռք բերել ամեն տեսակ կաշուեղէն, կօշկակարի և խառազի ապրանքներ՝ չափաւոր գներով։ Խանութում կայ հմուտ վարպետ և ընդունվում են ամեն տեսակի զգատօվկաների պատուէրներ։ Առանձին ուշադրութիւն ենք դարձնում զաւառական պատուէրների վրա, որոնք կատարվում են ճշտիւ և բարեխիղճ կերպով։

— ԲԻՑ ՎԱՏՈՒԿԻ, ՏՈՒԸ ՆԵՃԱՇԱՆԳԻ —
Խանութի նշանաբանն է
— ԲԻՑ ՎԱՏՈՒԿԻ, ՏՈՒԸ ՆԵՃԱՇԱՆԳԻ —
Խանութի նշանաբանն է

(12, 17, 22) 123. 3—3

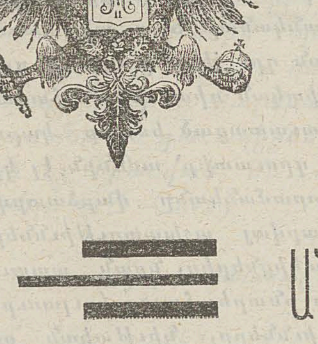

„ՊՐՕՎՕԴՆԻԿ“

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌԻԳԱՅՈՒՄ

ФАБРИЧ. КЛЕЙМО ПРОВОДНИКЪ РИГА

1888

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՖԱԲՐԻԿԱՅԻՆ ՊԱՀԵՍՏԸ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

Սօլօլակսկայա փող., № 4.

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՀԱՏՈՎ

ՌԵԶԻՆԱՊԱՏ ԱՆԹԱՓԱՆՑԻԿ ՎԵՐՆԱԶԳԵՍՏՆԵՐ

Արտասահմանեան նոր ձևի, պատրաստված անգլիական ամենալաւ կտորներից սկսած մինչև ամենաէժան կտորները.

ՌԵԶԻՆԱՊԱՏ ԹԻԱՇՁՆԵՐ ԵՒ ՎԵՐԱՐԿՈՒՆԵՐ պարոնայք օֆիցէրների համար.

ՌԵԶԻՆԱՊԱՏ ԿՏՈՐԵՂԷՆՆԵՐ զանազան կարիքների համար.

ՌԵԶԻՆԻ ՍՊՈՒՆԳՆԵՐ.

ՍԱՆՐԵՐ եղջերեայ ռէզինից

Համաշխարհային ամենալաւ

ԿՐԿՆԱԿՕՇԻԿՆԵՐԻ „ՊՐՕՎՕԴՆԻԿ“

(№ 4) 25—10